

ERGOTERAPIJOS POVEIKIS VAIKŲ, SERGANČIŲ CEREBRINIŲ PARALYŽIUMI, SAVARANKIŠKUMUI

**Aušra Jasaitytė, Daiva Petruševičienė, Eglė Lendraitienė,
Rasa Šakalienė, Inesa Rimdeikienė**

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Reabilitacijos klinika

SANTRAUKA

Tyrimo pagrindimas. Cerebrinis paralyžius (CP) – judesio ar padėties sutrikimas, atsirandantis dėl nesubrendusių galvos smegenų defekto ar pažeidimo. Ergoterapiją galima būtų apibrėžti kaip įvairiapusę pagalbą, padedančią kasdienybėje veikiančiam žmogui išgyventi situacijas savarankiškai ir atsakingai.

Tikslas – įvertinti ergoterapijos poreikį ir poveikį vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, savarankiškumui.

Metodai. Tyrimas atliktas VšĮ Palangos vaikų reabilitacijos sanatorijoje „Palangos Gintaras“. Tiriamųjų kontingentą sudarė 30 vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi. Jie kartu su tėvais (globėjais) gydėsi pagal II reabilitacijos etapo programą. Tiriamųjų amžiaus vidurkis – $9,3 \pm 3,9$ metų. Mergaičių ir berniukų amžiaus vidurkis reikšmingai nesiskyrė. Tiriamųjų kontingentas suformuotas atsitiktinės atrankos būdu. Vaikų savarankiškumas vertintas standartizuotu Taksonomijos testu du kartus šiuo reabilitacijos etapu – pradedant taikyti ergoterapijos procedūras ir jų pabaigoje. Ergoterapijos poveikis buvo vertinamas pagal tėvų (globėjų) atsakymus į autorių sudarytos anketos klausimus paskutinio ergoterapijos užsiėmimo metu.

Rezultatai. Tirtų vaikų vidutinis Taksonomijos testo įvertinimų vidurkis ergoterapijos pradžioje buvo $78,7 \pm 20,5$ balo, užsiėmimų pabaigoje reikšmingai ($p < 0,05$) pagerėjo ir siekė $87 \pm 21,5$ balo. Mergaičių balų vidurkis po ergoterapijos procedūrų reikšmingai pagerėjo $7,5 \pm 3,6$ balo ($p < 0,05$) ir ergoterapijos pabaigoje siekė $83,8 \pm 22,8$ balo. Vertinant berniukų savarankiškumo pokytį, jis taip pat buvo statistiškai reikšmingas – ergoterapijos procedūrų metu padidėjo $8,8 \pm 4,5$ balo ($p < 0,05$) ir siekė $80,4 \pm 20,2$ balo.

Apklausti 11 (37%) sergančių CP mergaičių tėvai (globėjai) atsakė, kad po ergoterapijos užsiėmimų jų vaikų savarankiškumo įgūdžiai pagerėjo, vienos (3%) mergaitės tėvų (globėjų) nuomone, jų vaikui ergoterapijos užsiėmimai teigiamos įtakos neturėjo. Berniukų tėvų (globėjų) apklausos rezultatai parodė, kad 17 (57%) berniukų savarankiškumo įgūdžiai po ergoterapijos užsiėmimų pagerėjo, vienam (3%) berniukui ergoterapijos užsiėmimai teigiamos įtakos neturėjo (3 pav.). Įvertinus tėvų nuomonę paaiškėjo, kad ergoterapija labai veikia vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, savarankiškumą.

Išvados. Vaikai, sergantys cerebriniu paralyžiumi, turi visų savarankiškumo veiklų sutrikimų. Jų koregavimą ir gerėjimą reikšmingai paveikė ergoterapijos taikymas lavinant kiekvienos veiklos įgūdžius ir nepriklausė nuo lyties, amžiaus, ligos formos ar kitų juos lemiančių veiksnių.

Tėvų (globėjų) nuomone, vaikai noriai dalyvavo ergoterapijos užsiėmimuose ir įgūdžius pritaikė kasdienėje veikloje. Dauguma tėvų (94%) nurodo ergoterapijos poreikį jų vaikams, nes po jos reikšmingai ($p < 0,05$) gerėja vaikų savarankiškumo įgūdžiai.

Raktažodžiai: cerebrinis paralyžius, savarankiškumas, ergoterapija.

ĮVADAS

Cerebrinio paralyžiaus diagnozė sunkia našta užgula sergančio vaiko tėvų ir artimųjų pečius. Ši diagnozė susijusi su visą gyvenimą trunkančiais raidos sutrikimais, sutrikdo normalų vaiko ir jo šeimos gyvenimą. Tėvai, išgirdę cerebrinio paralyžiaus diagnozę, dažnai sutrinka, ima ieškoti kaltų dėl vaiko ligos, bando rasti „stebuklingą“ gydymą, kuris pagelbėtų. Dažniausiai CP susiformuoja nėštumo metu (apie 75%), rečiau nuo gimimo iki 3 m. amžiaus (apie 15%).

Tėvams itin stinga žinių norint objektyviai vertinti savo neįgalaus vaiko raidos perspektyvas, stengiasi kuo anksčiau parinkti jam tinkamiausią ugdymo įstaigą ir tapti specialistų sąjungininkais vaiko reabilitacijos procese.

Kadangi cerebrinis paralyžius susijęs su motorikos ir pažintinių funkcijų sutrikimais, visiems šia liga sergantiems vaikams skiriama ergoterapija. Tėvai paprastai siekia, kad jų vaikui būtų skiriama kuo daugiau terapijos užsiėmimų. PSO parengus Tarptautinę funkcionavimo klasifikaciją buvo pagrįsta nuomonė, kad svarbiausia ne pakeisti funkciją, bet siekti geresnio funkcionavimo ir gyvenimo kokybės. Tai suteikia naują požiūrį į skiriamą gy-

dymą, metodus, jų intensyvumą. Kiekviena terapinė programa privalo turėti aiškų, individualų, vaikui ir tėvams priimtina terapinį tikslą. Labai svarbu, kad vaikas ir tėvai būtų aktyvūs terapinės programos dalyviai.

Pastaraisiais metais stengiamasi sutrikusios funkcijos asmenis skatinti prisitaikyti ir gyventi visavertį gyvenimą, integruotis į visuomenę. Gyvenimo visavertiškumą, jo kokybę lemia savitvarkos (savarankiškumo) įgūdžių lygmuo.

Vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, savitvarkos (savarankiškumo) įgūdžių lygmuo yra vienas pagrindinių socialinės raidos rodiklių. Funkcinis savarankiškumas yra vienas iš svarbiausių visų neįgalųjų veiksnių – kuo toks žmogus savarankiškesnis, tuo mažiau jam reikalinga kito asmens priežiūra, taip pat ir materialinė parama iš valstybės socialinio sektoriaus.

Ergoterapeutas gali pagerinti vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, gyvenimo kokybę (Gervickienė, 2005). TFK sudaro galimybę nustatyti dalyvumo skirtumus ir tiksliau identifikuoti veiklų ribotumus tarp panašaus funkcinio savarankiškumo asmenų (Istomina et al., 2013).

Kiekvienas vaikas, augdamas ir stebėdamas aplinką, tėvus, išmoksta vis naujų savarankiškumo įgūdžių. Gebėjimas savarankiškai pavalgyti, apsirengti ir nusi- rengti, laiku ir vietoje pasinaudoti tualetu, maudytis, pa- laikyti kūno bei artimiausios aplinkos švarą ir tvarką – vie- ni iš pirmųjų vaikystės pasiekimų, kurie padeda sutvirtinti pasitikėjimą savimi ir pasiekti socialinį pripažinimą. Vai- kai, sergantys cerebriniu paralyžiumi, savarankiškumo įgūdžių įgyja skirtingai. Šių įgūdžių atsiradimas ir jų ko- kybė itin priklauso nuo vaiko funkcinio lygio, pažintinių įgūdžių, tėvų pasirengimo ir požiūrio į patį vaiką šeimoje. Pastaruoju metu pasirodo vis daugiau mokslinių tyrinėjimų, nagrinėjančių sąsajas tarp savarankiškumo ir vaikų, sergančių CP, funkcinio lygio (stambiosios motorikos ir rankų funkcijų). Vaikams reikia didesnės suaugusiųjų pa- galbos ar kompensacinės technikos parinkimo ir pritaikymo (Badawi et al., 2005).

Pagrindinis ergoterapeuto vertinimo uždavinys – veik- los funkcijos vertinimas, apimantis tris pagrindines vei- klas: kasdienę, produktyviąją (veiklą / darbą) ir žaidimus. *Kasdienei veiklai priklauso* savęs priežiūra (tai vaiko ge- bėjimas nusiprausti, išsivalyti dantis, naudotis tualetu, apsirengti, pavalgyti, bendrauti, funkcinis judumas) ir kita

su tuo susijusi veikla. *Vaiko produktyvi veikla / darbas* – tvarkos namuose palaikymas (savo daiktų bei drabužių susitvarkymas), rūpinimasis kitais (jaunesniu broliu ar sesute, naminiu gyvūnu), mokymasis. *Žaidimas* – natū- rali vaiko gyvenimo sritis, lavinanti vaiko motorines, paži- nimo bei socialines funkcijas. Vaikui augant atsiranda vis kitos su savarankiškumu susijusios problemos, formuo- jasi nauji prioritetai, kuriuos ergoterapeutas turi tinkamai vertinti ir atsižvelgti į tai prieš sudarydamas individualų terapijos planą.

Prieš pradėdamas vertinimą standartizuotais testais, pokalbio su tėvais metu išsiaiškinami vaiko gebėjimai ir negalios, aptariamoms specifinėms problemoms kasdienėje, darželio / mokyklos veikloje, laisvalaikiu. Toliau atliekant įvertinimą, yra renkami objektyvūs duomenys apie ligonį. Ergoterapijos metu objektyvūs tyrimų duomenys yra lygi- namai su ligonio nuomone apie save ir aplinką. Atliekant ergoterapinį tyrimą, ypač svarbu žinoti, ar vaikas (jo tė- vai, globėjai) turi pakankamai žinių apie dabartines vei- klos galimybes ir jo aplinką.

Tyrimo tikslas – įvertinti, kaip ergoterapija veikia vai- ką, sergančių cerebriniu paralyžiumi, savarankiškumą.

METODAI

Tyrimas atliktas VŠĮ Palangos vaikų reabilitacijos sa- natorijoje „Palangos Gintaras“. Tiriamųjų kontingentą su- darė 30 cerebriniu paralyžiumi sergančių vaikų, kurie kar- tu su tėvais (globėjais) gydėsi pagal II reabilitacijos etapo programą. Tiriamųjų kontingentas suformuotas atsitiktin-ės atrankos būdu. Buvo tiriama 18 (60%) berniukų ir 12 (40%) mergaičių. Tiriamųjų amžiaus vidurkis – $9,3 \pm 3,9$ metų. Mergaičių ir berniukų amžiaus vidurkis reikšmin- gai nesiskyrė ($p > 0,05$). Tiriemieji buvo suskirstyti į tris amžiaus grupes: 5–8 metų vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, grupėje buvo 16 (53%) vaikų, 9–12 metų – 6 (20%), o 13–17 metų – 8 (27%). Analizuojant tiriamųjų duomenis pagal cerebrinio paralyžiaus formą gauta, kad iš 30 tirtų vaikų daugiau nei pusei, t. y. 19 (63%), jų nusta- tyta spazminė diplegija. Mažiausią dalį sudarė spazminė tetraplegija – ji nustatyta 5 (17%) vaikams, hemiparezės forma nustatyta 6 (20%). Diskinezinio ir mišraus cerebri- nio paralyžiaus atvejų nenustatyta. Daugumai tiriamųjų nustatyta spastinė cerebrinio paralyžiaus forma. Vaikų savarankiškumas vertintas standartizuotu Taksonomijos testu du kartus reabilitacijos metu – pradėdamas taikyti er- goterapijos procedūras ir jų pabaigoje. Ergoterapijos po- veikis buvo vertinamas pagal tėvų (globėjų) atsakymus į autorių sudarytos anketinės apklausos klausimus pasku- tinio ergoterapijos užsiėmimo metu.

Tyrimo metu ergoterapijos procedūros vaikams, ser- gantiems cerebriniu paralyžiumi, vykdavo šešis kartus per savaitę po 30 minučių. Procedūrų metu buvo indi- vidualiai dirbama su vaikais: taikoma ergoterapijos pro- grama, kuri skatina vaiko savarankiškumą; individualių ergoterapijos procedūrų metu buvo atliekama pasyvi ir aktyvi mankšta, lavinamos pažintinės funkcijos ergote- rapinėmis priemonėmis; vieną kartą per savaitę grupinių ergoterapijos užsiėmimų metu buvo lavinamos vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, pažintinės funkcijos.

Įvertinus kiekvieno vaiko funkcinę būklę, sudaryta individuali ergoterapijos programa, prognozuojami gy- domojo poveikio rezultatai ir parenkamos tinkamiausios ergoterapijos priemonės. Ypatingas ergoterapijos pro- cedūrų dėmesys buvo skiriamas prasmingai kasdienei veiklai lavinti: išmokyti savarankiškai pavalgyti, praustis, rengtis, persikelti iš lovos į vėžimėlį, produktyvios veiklos ir laisvalaikio praleidimo.

Tyrimo metodai. *Standartizuotas Taksonomijos tes- tas* skirtas ligonio funkciniam savarankiškumui vertinti. Šiuo testu yra vertinami vaikai nuo 5 metų. Jį sudaro 18 vertinamų veiklos rūšių (savipriežiūra, sfinkterių kontrolė, persikėlimas, judėjimas, bendravimas, socialiniai gebėji- mai, atmintis). Kiekviena veikla vertinama septynių lygių skale, kuri parodo veiklą nuo visiškos priklausomybės (1 balas) iki nepriklausomybės (7 balai). Taksonomijos testas – glaustas ir nesudėtingas vertinimo instrumentas, kuris užpildomas stebėjimo ar interviu metodu. Taksono- mijos testu vaikai, sergantys cerebriniu paralyžiumi, buvo vertinami per pirmą ir paskutinį ergoterapijos užsiėmimą.

Anketinė tėvų apklausa. Anketą sudarė šio tyrimo autoriai. Vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, tėvai (globėjai) raštu užpildė anketą atsakydami į pateiktus klausimus. Pagal sudarytą anketą buvo sužinoma ligonio lytis, amžius, noras dalyvauti ergoterapijos užsiėmimuose, jaučiamas nuovargis po procedūrų, išmoktų veiklų naudingumas ir pritaikymas kasdienėje veikloje, dides- nio ergoterapijos procedūrų skaičiaus poreikis. Anketinė apklausa buvo skirta išsiaiškinti, kaip tėvai (globėjai) ver- tina ergoterapijos procedūras ir vaiko savarankiškumo įgūdžius. Ligonų tėvai (globėjai) į anketinės apklausos klausimus atsakinėjo paskutinio ergoterapijos užsiėmimo metu.

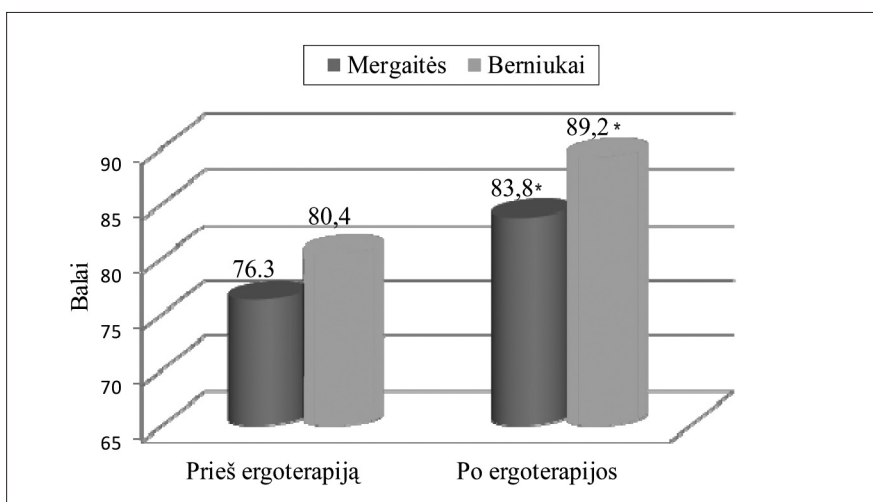
Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant duo- menų kaupimo ir analizės „SPSS 17“ programos paketą.

Pateikiant rezultatus grafiškai, naudota „MS Excel programa“. Tiriamiesiems požymiams aprašyti buvo taikytos šios statistinės charakteristikos: vertintų kiekybinių rodiklių aritmetiniai vidurkiai, jų standartinės paklaidos (SP). Kiekybinių požymių tarpusavio priklausomybė vertinta Spirmeno koreliacijos koeficientu. Kiekybinių požymių vidurkiams palyginti prieš ergoterapiją ir po jos naudojome Stjudento t kriterijų priklausomoms imtims, kokybinių požymių palyginimui prieš ergoterapiją ir po jos taikytas Maknemaro kriterijus.

TYRIMO REZULTATAI

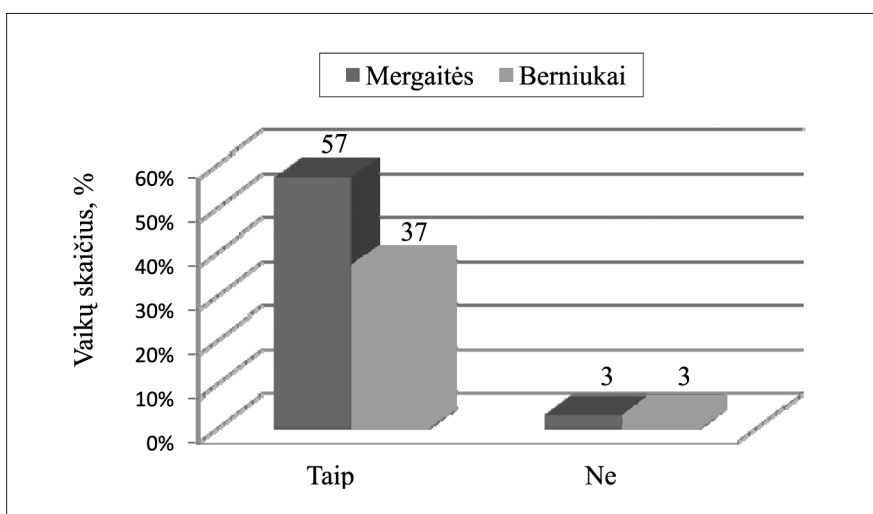
Buvo tiriama 30 vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, iš jų 18 (60%) berniukų ir 12 (40%) mergaičių. Tirtų vaikų amžiaus vidurkis lyčių požiūriu reikšmingai nesiskyrė ir siekė $9,3 \pm 3,9$ metų. CP sergantys vaikai antrajame reabilitacijos etape (atvykus ir išvykstant) buvo vertinami standartizuotu Taksonomijos testu, kurio įvertinimų vidurkis ergoterapijos pradžioje buvo $78,7 \pm 20,5$ balo, pabaigoje reikšmingai pagerėjo $8,3 \pm 4,5$ balo ($p < 0,05$) ir siekė $87 \pm 21,5$ balo.

Mergaičių balų vidurkis po ergoterapijos procedūrų reikšmingai pagerėjo $7,5 \pm 3,6$ balo ($p < 0,05$) ir ergoterapijos pabaigoje siekė $83,8 \pm 22,8$ balo. Vertinant berniukų savarankiškumo pokytį, jis taip pat buvo statistiškai reikšmingas – ergoterapijos procedūrų metu padidėjo $8,8 \pm 4,5$ balo ($p < 0,05$) ir siekė $80,4 \pm 20,2$ balo. Nustatyti reikšmingi Taksonomijos testo rezultatų skirtumai tarp mergaičių ir berniukų. Tirtų berniukų savarankiškumas reikšmingai didesnis ($p < 0,05$) nei mergaičių (1 pav.).

Pastaba. * – $p < 0,05$.

1 pav. Berniukų ir mergaičių Taksonomijos testo rezultatų vidurkiai prieš ergoterapijos užsiėmimus ir po jų

2 pav. Tėvų (globėjų) nuomonės apie jų vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, savarankiškumo įgūdžių pagerėjimo po ergoterapijos užsiėmimų vertinimas vaiko lyties požiūriu

Ergoterapijos užsiėmimų pradžioje Taksonomijos testu įvertinus cerebriniu paralyžiumi sergančius vaikus nustatyta, kad sunkiausiai jiems sekėsi naudotis dušu ar vonia, apsirengti apatinę kūno dalį, lavinti apatinės kūno dalies tualetu įgūdžius ir judėti laiptais. Atliekant šias veiklas vaikams reikėjo vidutinės kito asmens pagalbos. Atliekant valgymo, viršutinės kūno dalies tualetu įgūdžių, viršutinės kūno dalies apsirengimo, persėdimo iš / nuo vėžimėlio, persėdimo ant / nuo tualetu, persėdimo į / iš vonios, dušo, judėjimo kojomis ar invalido vėžimėliu, supratimo, kalbėjimo, socialinės integracijos, problemų sprendimo, atminties veiklą, ligoniams reikėjo minimalios pagalbos. Jų apsitarnavimo lygis – 75%.

Ergoterapijos užsiėmimų pabaigoje ligonių gebėjimai atlikti veiklas statistiškai reikšmingai pagerėjo ($p < 0,05$). Naudojantis dušu ar vonia, vaikams, sergantiems CP reikėjo vidutinės pagalbos (apsitarnavimas – 50%). Atliekant apatinės kūno dalies apsirengimo, apatinės kūno dalies tualetu įgūdžių, persėdimo į / iš vonios, dušo, judėjimo kojomis ar invalido vėžimėliu, judėjimo laiptais, kalbėjimo, problemų sprendimo, socialinės integracijos veiklas, ligoniams reikėjo minimalios pagalbos (apsitar-

navimas – 75%). Vertinant viršutinės kūno dalies tualetu, viršutinės kūno dalies apsirengimo, persėdimo iš / nuo vėžimėlio, persėdimo ant / nuo tualetu, supratimo, atminties įgūdžius, ligoniams buvo reikalinga tik priežiūra.

Iš visų apklaustų tėvų 28 (94%) mano, kad jų vaikams pagerėjo po ergoterapijos užsiėmimų ir 2 (6%) tėvai mano, kad jų vaikams nepagerėjo. Apklausti 11 (37%) sergančių CP mergaičių tėvai (globėjai) atsakė, kad po ergoterapijos užsiėmimų jų vaikų savarankiškumo įgūdžiai pagerėjo, vienos (3%) mergaitės tėvų (globėjų) nuomone, jų vaikui ergoterapijos užsiėmimai teigiamos įtakos neturėjo. Berniukų tėvų (globėjų) apklausos rezultatai parodė, kad 17 (57%) berniukų savarankiškumo įgūdžiai po ergoterapijos užsiėmimų pagerėjo, vienam (3%) berniukui ergoterapijos užsiėmimai teigiamos įtakos neturėjo (2 pav.).

Dauguma vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, noriai dalyvavo ergoterapijos užsiėmimuose ir išmoktą veiklą pritaikė kasdienėje veikloje. Beveik pusė tiriamųjų po ergoterapijos užsiėmimų jautė nuovargį. Beveik visi apklausti tėvai, t. y. 28 (94%), norėtų, kad ergoterapijos procedūros jų vaikams vyktų dažniau ir 2 (6%) tėvai tokio noro neturėjo.

REZULTATŲ APITARIMAS

Visų veiklų teigiamas pokytis ergoterapijos užsiėmimų metu buvo statistiškai reikšmingas ($p < 0,05$) ir sutampa su kitų autorių tyrimų duomenimis, kurie teigia, kad cerebriniu paralyžiumi sergančių vaikų savarankiškumo įgūdžiai po ergoterapijos procedūrų gerėja (Gervickienė, 2005). Amerikoje atliktas tyrimas parodė, kad ergoterapijos taikymas vaikams, sergantiems cerebriniu paralyžiumi, padidino jų savarankiškumą (Novak et al., 2009). Autorių teigimu, labiausiai vaikams, sergantiems CP, prieš ergoterapijos procedūrų taikymą buvo sutrikusios higienos funkcijos ir apsirengimo įgūdžiai. V. Konox (Jungtinė karalystė) teigimu, kasdienės veiklos problemos ryškumas priklauso nuo CP tipo (Knox, 2008). Atsižvelgdami į C. Arnaud ir kitų autorių atliktus tyrimus, tyrimo metu vaikų, sergančių CP, neskirstėme į grupes pagal ligos stadijas, nes nėra nustatyta, kad sunkesnė negalia lemia blogesnę gyvenimo kokybę (Arnaud, Whittle-Koning, 2008).

Ergoterapijos užsiėmimų pradžioje Taksonomijos testu įvertinus cerebriniu paralyžiumi sergančius vaikus

nustatėme, kad sunkiausiai jiems sekėsi naudotis dušu ar vonia, apsirengti apatinę kūno dalį, lavinti apatinės kūno dalies tualetu įgūdžius ir judėti laiptais. Tai nurodo ir kiti autoriai – labiausiai pastebimas vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, atsilikimas higienos, rengimosi ir tualetu įgūdžių srityse. Savarankišką valgymą, higienos įgūdžius ir rengimosi įgūdžių raidą sunkina peties sąnario patologija, peties sąnario kontraktūros.

Iš visų apklaustų tėvų 28 (94%) tėvai mano, kad jų vaikams po ergoterapijos užsiėmimų pagerėjo, o 2 (6%) tėvai mano, kad nepagerėjo. Beveik visi apklausti tėvai, t. y. 28 (94%), norėtų, kad ergoterapijos procedūros jų vaikams vyktų dažniau ir 2 (6%) tėvai nepageidavo. Kitų autorių tyrimų rezultatai rodo: apklausus tėvus, kurių vaikai serga CP, paaiškėja, kad savarankiškumo lygis mažas dėl per didelio raumenų įtempimo ir ribotos judesių amplitudės (Skučaitė, 2009). Anglų mokslininkai, atlikdami tyrimą su vaikais, sergančiais CP, nustatė, kad didžiausi terapiniai tikslai, susiję su savarankiškumu, tėvų nuomone, pasiekiami tik tada, kai yra atvirai bendraujama su vaikais, tėvais ir terapeutais (Wiert et al., 2010).

IŠVADOS

Vaikai, sergantys cerebriniu paralyžiumi, turi visų savarankiškumo veiklų sutrikimų. Jų koregavimą ir gerėjimą reikšmingai paveikė ergoterapijos taikymas lavinant kiekvienos veiklos įgūdžius ir nepriklausė nuo lyties, amžiaus, ligos formos ar kitų juos lemiančių veiksnių.

Tėvų (globėjų) nuomone, vaikai noriai dalyvavo ergoterapijos užsiėmimuose ir pritaikė išmoktą veiklą kasdienėje veikloje. Dauguma tėvų (94%) nurodo ergoterapijos poreikį jų vaikams, nes po jos reikšmingai ($p < 0,05$) gerėja vaikų savarankiškumo įgūdžiai.

LITERATŪRA

- Badawi, N., Felix, J. F., Kurinczuk, J. J. (2005). Cerebral palsy following term newborn encephalopathy: A population-based study. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 47(3), 294–295.
- Gervickienė, L. (2005). *Kineziterapijos poveikis vaikų, turinčių cerebrinį paralyžių ir dauno sindromą, fiziniam išsivystymui ir motoriniams įgūdžiams: magistro baigiamasis darbas*. Kaunas.
- Istomina, N., Perminienė, R., Suhonen, R. et al. (2013). Harm reduction of the drugs using: the changes of concept and evidence-based effectiveness. *Health Sciences* [interaktyvus], 1(23), 12–13.
- Knox, V. (2008). Do parents of children with cerebral palsy express different concerns in relation to their child's type of cerebral palsy, age and level of disability? *Physiotherapy*, 94(1), 56–62.
- Novak, I., Cusick, A., Lannin, N. (2009). Occupational therapy home programs for cerebral palsy: Double-blind, randomized, controlled trial. *Official Journal of American Academy of Pediatrics*, 124(4), 606–616.
- Skučaitė, G. (2009). *3–7 metų amžiaus vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, savarankiškumo vertinimas: magistro baigiamasis darbas*. Kaunas: Kauno medicinos universitetas.
- Wiat, L., Ray, L., Darrah, J. et al. (2010). Parents' perspectives on occupational therapy and physical therapy goals for children with cerebral palsy. *Journal of Disability & Rehabilitation*, 32(3), 248–259.

THE EFFECTS OF OCCUPATIONAL THERAPY INTERVENTION ON THE INDEPENDENCE OF CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY

**Aušra Jasaitytė, Daiva Petruševičienė, Eglė Lendraitienė,
Rasa Šakalienė, Inesa Rimdeikienė**

Lithuanian University of Health Sciences, Clinical Department of Rehabilitation

ABSTRACT

Background. Cerebral palsy (CP) is a condition of impaired movement or positioning arising from the immature brain defect or subsequent damage. Occupational therapy can be defined as a broad method of support enabling the affected person to get through the everyday situations independently and responsibly. **Research aim.** The aim of the research was to assess the requirements and impact of occupational therapy on the independence of children with cerebral palsy.

Methods. The study was conducted at children's rehabilitation sanatorium in "Palanga Amber", Palanga. Researched sample consisted of 30 children (and their parents/guardians) with cerebral palsy who were at the second stage of their rehabilitation treatment. The average age of the researched group was 9.3 ± 3.9 years. Both girls and boys were of the same age on average, i.e. the age across both genders was distributed evenly. Children who participated in the research were selected at random. Children's independence was assessed using standardised Taxonomy Test before and after the occupational therapy. A questionnaire, devised by the author of this study, was used to capture parents' (guardians') opinions on the occupational therapy. The questionnaire was filled in during the last session of occupational therapy.

Results. At the very start of the occupational therapy the average score on Taxonomy test was 78.7 ± 20.5 points, whilst at the end of the treatment it increased to 87 ± 21.5 points. Children's independence levels significantly improved across the entire researched sample ($p < 0.05$) (with the statistical confidence level of 95 per cent). After the occupational therapy the average of girls' points increased significant by 7.5 ± 3.6 points ($p < 0.05$) and at the end of occupational therapy reached 83.8 ± 22.8 points. Assessment of the alteration/changes of boys' independence was statistically significant as well and during the occupational therapy increased by 8.8 ± 4.5 points ($p < 0.05$) reaching 80.4 ± 20.2 points.

Questioned 11 (37%) parents of the girls with cerebral palsy told that the independence skills of their children increased after the occupational therapy and 1 (%) parent told that the occupational therapy had no positive influence to the child. Parents of boys with cerebral palsy indicated that independence skills for 17 (57%) of boys increased and had no positive influence to 1 (3%) child.

Parent questionnaire results revealed that the occupational therapy had a significant impact on the independence of children with cerebral palsy.

Conclusions. We suggest that occupational therapy had a significant impact on children with cerebral palsy independently of their gender, age, condition, etc.

Parents were of the opinion that their children readily participated in occupational therapy sessions and applied their learned skills in their everyday activity. Most parents (94%) told that occupational therapy was necessary to their children and it led to the improvement of children's independence skills.

Keywords: cerebral palsy, occupational therapy, independence.